دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی (تهران)
مرکز آموزشی، درمانی ، روانپزشکی رازی

برنامه راهبردی کتابخانه

تهیه کننده :
حسین سلامه زاده
(کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی)

شهریورماه ۱۴۰۵

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ها به عنوان یکی از ارکان اصلی نظام آموزش، پژوهش و تولید دانش، نقشی اساسی در توسعه علمی و ارتقای کیفیت خدمات سازمان‌ها ایفا می‌کنند. کتابخانه‌های بیمارستانی نیز با فراهم‌آوری، سازماندهی و اشاعه اطلاعات علمی معتبر، زمینه دسترسی اعضای هیئت علمی، پژوهشگران، دانشجویان، کارکنان و سایر استفاده‌کنندگان را به دانش روز فراهم ساخته و از تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد در حوزه آموزش، پژوهش و درمان حمایت می‌کنند.

کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی به عنوان کتابخانه تخصصی بزرگ‌ترین مرکز روانپزشکی کشور و یکی از مهم‌ترین مراکز آموزشی، درمانی و پژوهشی حوزه سلامت روان، وظیفه دارد با تأمین و توسعه منابع اطلاعاتی تخصصی، ارائه خدمات نوین کتابداری و اطلاع‌رسانی، گسترش زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و حمایت از فعالیت‌های علمی و پژوهشی، نقش مؤثری در تحقق اهداف دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی و مرکز روانپزشکی رازی ایفا نماید. این کتابخانه علاوه بر پشتیبانی از برنامه‌های آموزشی و پژوهشی، با توجه به ماهیت تخصصی مرکز، در توسعه خدمات آموزشی بیماران، ارتقای سواد سلامت روان و گسترش برنامه‌های کتاب‌درمانی نیز مسئولیتی ویژه بر عهده دارد.

تحولات سریع فناوری‌های اطلاعاتی، توسعه منابع دیجیتال، گسترش هوش مصنوعی و تغییر نیازهای اطلاعاتی کاربران، ضرورت برنامه‌ریزی راهبردی و آینده‌نگر را بیش از پیش آشکار ساخته است. از این‌رو کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی با بهره‌گیری از تجارب گذشته، استانداردهای کتابخانه‌های بیمارستانی، سیاست‌های دانشگاه و نیازهای ذی‌نفعان، این برنامه راهبردی را به منظور تعیین مسیر توسعه، ارتقای کیفیت خدمات، بهبود بهره‌وری منابع و دستیابی به چشم‌اندازهای آینده تدوین نموده است.

این برنامه راهبردی چارچوبی برای تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی فعالیت‌های کتابخانه در افق پیش‌رو فراهم می‌آورد و تلاش دارد با تکیه بر دانش تخصصی، نوآوری، پاسخگویی، بهبود مستمر و مشارکت ذی‌نفعان، زمینه تبدیل کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی به یکی از کتابخانه‌های مرجع و پیشرو کشور در حوزه سلامت روان، روانپزشکی و علوم وابسته را فراهم سازد.

معرفی کتابخانه

کتابخانه مرکز آموزشی، درمانی و روانپزشکی رازی به عنوان یکی از واحدهای تخصصی پشتیبان آموزش، پژوهش و اطلاع‌رسانی علمی، در ساختار سازمانی مرکز زیر نظر معاونت آموزشی ، پژوهشی بیمارستان فعالیت

می‌نماید. این کتابخانه با هدف تأمین، سازماندهی، نگهداری و اشاعه منابع علمی و اطلاعاتی مورد نیاز اعضای هیئت علمی، دستیاران، دانشجویان، پژوهشگران و سایر کاربران، نقش مؤثری در تحقق اهداف آموزشی، پژوهشی و درمانی مرکز و دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی ایفا می‌کند.

مرکز روانپزشکی رازی به عنوان بزرگ‌ترین بیمارستان روانپزشکی کشور و یکی از مهم‌ترین مراکز آموزش و پژوهش در حوزه سلامت روان، نیازمند دسترسی مستمر به منابع علمی معتبر و روزآمد است. در همین راستا، کتابخانه مرکز با بهره‌گیری از اصول علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، تلاش می‌کند خدمات تخصصی خود را متناسب با نیازهای آموزشی، پژوهشی و حرفه‌ای کاربران توسعه داده و زمینه دسترسی سریع و مؤثر آنان به اطلاعات علمی را فراهم آورد.

کتابخانه در حال حاضر در طبقه دوم ساختمان شهید چهاردهی و در فضایی بالغ بر ۳۰۰ متر مربع استقرار دارد. این کتابخانه به صورت مخزن باز اداره شده و منابع آن بر اساس نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره آمریکا (LC)سازماندهی شده‌اند. همچنین فرایندهای جستجو، بازیابی و مدیریت منابع از طریق نرم‌افزار جامع کتابخانه آذرسا انجام می‌شود.

مجموعه کتابخانه شامل منابع چاپی و الکترونیکی در حوزه‌های روانپزشکی، روان‌شناسی، روان‌پرستاری، پزشکی، مددکاری اجتماعی، کاردرمانی و سایر رشته‌های وابسته علوم پزشکی است. منابع کتابخانه طور مستمر از طریق خرید، اهداء و سایر روش‌های تأمین منابع توسعه می‌یابد.

کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی علاوه بر ارائه خدمات متداول کتابخانه‌ای، در زمینه توسعه سواد اطلاعاتی، آموزش کاربران، پشتیبانی پژوهش‌های علمی، ارائه خدمات اطلاع‌رسانی تخصصی، توسعه منابع دیجیتال و حمایت از برنامه‌های کتاب‌درمانی نیز فعالیت می‌نماید و در تلاش است به عنوان یکی از کتابخانه‌های پیشرو کشور در حوزه سلامت روان و روانپزشکی شناخته شود.

امروزه کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی با برخورداری از فضای فیزیکی مناسب، مجموعه‌ای غنی از منابع فارسی و لاتین، سامانه مکانیزه مدیریت کتابخانه، خدمات اطلاع‌رسانی تخصصی و دسترسی به منابع علمی الکترونیکی، به عنوان یکی از کتابخانه‌های تخصصی حوزه سلامت روان در کشور شناخته می‌شود. این کتابخانه طی سال‌های فعالیت خود همواره تلاش کرده است ضمن انطباق با استانداردهای کتابخانه‌های بیمارستانی و دانشگاهی، پاسخگوی نیازهای علمی، آموزشی، پژوهشی و حرفه‌ای کاربران خود باشد.

علاوه بر خدمات متداول کتابخانه‌ای، توجه به نیازهای اطلاعاتی بیماران، حمایت از برنامه‌های آموزش بیمار، توسعه فعالیت‌های فرهنگی و ترویجی و همچنین گسترش برنامه‌های کتاب‌درمانی از جمله رویکردهای نوین کتابخانه در افق آینده می باشد. این روند نشان‌دهنده حرکت کتابخانه از یک مرکز سنتی نگهداری منابع به سوی یک مرکز فعال اطلاع‌رسانی، آموزش و پشتیبانی علمی در حوزه سلامت روان است.

جامعه استفاده‌کنندگان و ذی‌نفعان کتابخانه

کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی به عنوان یک کتابخانه تخصصی بیمارستانی ـ دانشگاهی، خدمات خود را در چارچوب آیین‌نامه‌ها و مقررات دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی به طیف گسترده‌ای از کاربران و ذی‌نفعان ارائه می‌نماید. شناسایی دقیق جامعه استفاده‌کنندگان و نیازهای اطلاعاتی آنان، یکی از مهم‌ترین مبانی برنامه‌ریزی، مجموعه‌سازی، توسعه خدمات و تعیین اولویت‌های راهبردی کتابخانه محسوب می‌شود.

کاربران اصلی کتابخانه را اعضای هیئت علمی، دستیاران روانپزشکی، دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی و علوم توانبخشی، پژوهشگران، پزشکان، روان‌شناسان، پرستاران، مددکاران اجتماعی، کاردرمانگران و سایر کارکنان مرکز تشکیل می‌دهند. این گروه‌ها به عنوان مخاطبان اصلی خدمات کتابخانه، نیازمند دسترسی مستمر به منابع علمی معتبر، روزآمد و مبتنی بر شواهد هستند و بخش عمده فعالیت‌های کتابخانه در راستای پاسخگویی به نیازهای آموزشی، پژوهشی و حرفه‌ای آنان برنامه‌ریزی می‌شود.

علاوه بر کاربران تخصصی، بیماران بستری، همراهان بیماران و سایر مراجعه‌کنندگان مرکز نیز از جمله گروه‌های بهره‌مند از خدمات کتابخانه به شمار می‌روند. با توجه به مأموریت ویژه مرکز روانپزشکی رازی در حوزه سلامت روان، کتابخانه نقش مهمی در ارتقای سواد سلامت، آموزش بیماران و توسعه برنامه‌های کتاب‌درمانی ایفا می‌کند و تلاش دارد با فراهم‌آوردن منابع مناسب و خدمات اطلاع‌رسانی متناسب، در بهبود کیفیت زندگی و فرآیند درمان بیماران مشارکت نماید.

ذی‌نفعان کتابخانه به دو گروه داخلی و خارجی تقسیم می‌شوند. ذی‌نفعان داخلی شامل گروه روانپزشکی، اعضای هیئت علمی، دستیاران روانپزشکی، پزشکان، روان‌شناسان، پرستاران، مددکاران اجتماعی، کاردرمانگران، کارکنان درمانی، مدیران و کارکنان اداری و پشتیبانی، دانشجویان، بیماران بستری و سایر مراجعه‌کنندگان مرکز هستند. ذی‌نفعان خارجی نیز دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه، پژوهشگران، خانواده‌ها و همراهان بیماران و سایر دریافت‌کنندگان خدمات سلامت روان را دربرمی‌گیرند.

کتابخانه با بهره‌گیری از روش‌های مختلف نیازسنجی، نظرسنجی، تحلیل آمار استفاده از منابع و دریافت بازخورد کاربران، تلاش می‌کند نیازهای اطلاعاتی ذی‌نفعان خود را به صورت مستمر شناسایی و ارزیابی نماید. نتایج این ارزیابی‌ها مبنای تصمیم‌گیری در زمینه مجموعه‌سازی، توسعه خدمات، برنامه‌های آموزشی، تأمین منابع و تدوین برنامه‌های راهبردی کتابخانه قرار می‌گیرد.

بر این اساس، کتابخانه متعهد است تمامی فعالیت‌ها، خدمات و برنامه‌های توسعه‌ای خود را با رویکرد کاربرمحوری، پاسخگویی به نیازهای جامعه استفاده‌کنندگان و ارتقای کیفیت خدمات علمی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی طراحی و اجرا نماید.

رسالت کتابخانه

کتابخانه مرکز آموزشی، درمانی و روانپزشکی رازی به عنوان بازوی علمی، آموزشی و پژوهشی مرکز، مأموریت دارد با تأمین، سازماندهی، نگهداری و اشاعه منابع اطلاعاتی معتبر و روزآمد، دسترسی سریع، عادلانه و مؤثر کاربران به دانش و اطلاعات مورد نیاز را فراهم سازد و از فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، درمانی و فرهنگی مرکز و دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی پشتیبانی نماید.

این کتابخانه با بهره‌گیری از استانداردهای نوین کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ظرفیت‌های علمی موجود، در جهت ارتقای کیفیت آموزش، توسعه پژوهش‌های مبتنی بر شواهد، حمایت از تولید علم، افزایش سواد اطلاعاتی کاربران و تسهیل دسترسی به منابع علمی تخصصی حوزه سلامت روان گام برمی‌دارد.

کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی همچنین خود را متعهد می‌داند که علاوه بر پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیئت علمی، دستیاران، دانشجویان، پژوهشگران و کارکنان مرکز، از طریق توسعه خدمات آموزش بیمار، ترویج فرهنگ مطالعه، گسترش فعالیت‌های فرهنگی و اجرای برنامه‌های کتاب‌درمانی، در ارتقای سلامت روان، توانبخشی بیماران و بهبود کیفیت زندگی آنان نقش مؤثری ایفا نماید.

این کتابخانه با رویکردی کاربرمحور، دانش‌محور و آینده‌نگر، تلاش می‌کند محیطی پویا، علمی و قابل اعتماد برای یادگیری، پژوهش، تبادل دانش و دسترسی به اطلاعات فراهم آورده و به عنوان یکی از ارکان مؤثر نظام آموزشی، پژوهشی و درمانی مرکز روانپزشکی رازی در مسیر تعالی سازمانی ایفای نقش نماید.

چشم‌انداز

کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی در افق برنامه راهبردی، کتابخانه‌ای پیشرو، هوشمند، کاربرمحور و مرجع در حوزه سلامت روان، روانپزشکی و علوم وابسته خواهد بود که با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعاتی، منابع علمی روزآمد، نیروی انسانی توانمند و خدمات نوآورانه، به عنوان یکی از برترین کتابخانه‌های تخصصی بیمارستانی کشور شناخته شود.

این کتابخانه در افق پیش رو می‌کوشد ضمن ایفای نقش مؤثر در آموزش، پژوهش و درمان مبتنی بر شواهد، به کانون اصلی تأمین و اشاعه اطلاعات علمی در حوزه سلامت روان تبدیل شده و بستری پویا برای یادگیری،

تولید دانش، ارتقای سواد اطلاعاتی، توسعه پژوهش‌های علمی و حمایت از تصمیم‌گیری‌های تخصصی فراهم آورد.

کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی همچنین در نظر دارد با توسعه خدمات دیجیتال، گسترش همکاری‌های علمی و بین‌کتابخانه‌ای، استقرار خدمات نوین اطلاع‌رسانی پزشکی، ارتقای جایگاه کتابدار در فرآیندهای آموزشی و پژوهشی و توسعه برنامه‌های کتاب‌درمانی، الگویی موفق برای کتابخانه‌های تخصصی روانپزشکی و سلامت روان در کشور باشد.

در این چشم‌انداز، کتابخانه نه تنها به عنوان مخزن دانش، بلکه به عنوان مرکز فعال یادگیری، پژوهش، نوآوری، آموزش بیمار و ارتقای سلامت روان شناخته خواهد شد و با جلب رضایت ذی‌نفعان، نقش مؤثری در تحقق اهداف راهبردی مرکز روانپزشکی رازی و دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی ایفا خواهد نمود.

مأموریت کتابخانه

کتابخانه مرکز آموزشی، درمانی و روانپزشکی رازی مأموریت دارد با تأمین، سازماندهی، نگهداری و اشاعه منابع علمی و اطلاعاتی معتبر و روزآمد، زمینه دسترسی سریع و مؤثر اعضای هیئت علمی، دستیاران، دانشجویان، پژوهشگران، کارکنان و سایر استفاده‌کنندگان را به دانش مورد نیاز فراهم آورد و از فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، درمانی و فرهنگی مرکز پشتیبانی نماید.

این کتابخانه با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعاتی، استانداردهای کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و رویکرد کاربرمحور، در جهت ارتقای کیفیت خدمات علمی، توسعه سواد اطلاعاتی، حمایت از پژوهش‌های مبتنی بر شواهد، گسترش منابع اطلاعاتی تخصصی و بهبود دسترسی به دانش در حوزه سلامت روان فعالیت می‌کند.

همچنین کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی خود را متعهد می‌داند با توسعه برنامه‌های ترویج کتابخوانی، آموزش بیمار، کتاب‌درمانی و ارتقای سواد سلامت روان، در بهبود کیفیت زندگی بیماران، ارتقای آگاهی عمومی و تحقق اهداف علمی، آموزشی و درمانی مرکز نقش مؤثری ایفا نماید.

ارزش‌های محوری

کتابخانه در راستای انجام مأموریت خود و دستیابی به چشم‌انداز ترسیم‌شده، ارزش‌های زیر را به عنوان اصول بنیادین فعالیت‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌های خود پذیرفته و متعهد به رعایت و ترویج آنها می‌باشد:

۱ .کرامت انسانی و احترام به مراجعان: رعایت شأن، منزلت و حقوق تمامی استفاده‌کنندگان کتابخانه اعم از اعضای هیئت علمی، دانشجویان، کارکنان، بیماران و همراهان آنان و تلاش برای ارائه خدمات عادلانه، محترمانه و بدون تبعیض.

۲ .اخلاق حرفه‌ای و امانتداری علمی: پایبندی به اصول اخلاق حرفه‌ای، حفظ محرمانگی اطلاعات کاربران، رعایت حقوق مالکیت فکری، امانتداری در ارائه اطلاعات و احترام به اصول پژوهش و نشر علمی.

۳ .کاربرمحوری و پاسخگویی: شناسایی مستمر نیازهای اطلاعاتی کاربران، ارتقای کیفیت خدمات، جلب رضایت ذی‌نفعان و پاسخگویی مسئولانه و مؤثر به نیازهای آموزشی، پژوهشی و حرفه‌ای آنان.

۴ .کیفیت‌گرایی و بهبود مستمر: تلاش برای ارتقای مستمر کیفیت خدمات، منابع، زیرساخت‌ها و فرآیندهای کتابخانه بر اساس استانداردهای ملی و بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی.

۵ .نوآوری و توسعه فناوری: استفاده مؤثر از فناوری‌های نوین اطلاعاتی، کتابخانه‌های دیجیتال، ابزارهای هوشمند و روش‌های نوآورانه به منظور تسهیل دسترسی به اطلاعات و ارتقای خدمات کتابخانه‌ای.

۶ .یادگیری و توانمندسازی: حمایت از یادگیری مادام‌العمر، توسعه سواد اطلاعاتی، ارتقای دانش حرفه‌ای کتابداران و توانمندسازی کاربران در استفاده از منابع و خدمات اطلاعاتی.

۷ .پژوهش‌محوری و حمایت از تولید علم: پشتیبانی از فعالیت‌های پژوهشی، توسعه پژوهش‌های مبتنی بر شواهد و فراهم‌آوردن زیرساخت‌های اطلاعاتی لازم برای تولید، انتشار و بهره‌برداری از دانش.

۸ .همکاری و مشارکت علمی: گسترش تعاملات حرفه‌ای و همکاری‌های علمی با واحدهای آموزشی، پژوهشی و درمانی مرکز، دانشگاه و سایر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کشور.

۹ .مسئولیت‌پذیری اجتماعی: مشارکت در ارتقای فرهنگ مطالعه، توسعه سواد سلامت، آموزش بیماران و حمایت از برنامه‌های کتاب‌درمانی و سلامت روان در راستای مسئولیت اجتماعی کتابخانه.

۱۰ .عدالت در دسترسی به اطلاعات: تلاش برای فراهم نمودن دسترسی برابر، آسان و به‌موقع تمامی گروه‌های استفاده‌کننده به منابع علمی، اطلاعاتی و خدمات کتابخانه بدون تبعیض و محدودیت‌های غیرضروری.

تحلیل وضعیت موجود و ماتریسSWOT

به منظور تدوین برنامه راهبردی کتابخانه مرکز روانپزشکی رازی، وضعیت موجود کتابخانه از منظر عوامل داخلی و خارجی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این بررسی در قالب نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها به شرح زیر ارائه می‌شود.

نقاط قوت(Strengths)

۱. استقرار کتابخانه در بزرگ‌ترین و قدیمی‌ترین مرکز روانپزشکی کشور و برخورداری از جایگاه علمی و تخصصی ممتاز در حوزه سلامت روان.

۲. برخورداری از مجموعه تخصصی ارزشمند در حوزه‌های روانپزشکی، روان‌شناسی، روان‌پرستاری، مددکاری اجتماعی، کاردرمانی و سایر رشته‌های مرتبط.

۳. وجود بیش از ۱۵ هزار جلد کتاب فارسی و لاتین و تداوم توسعه مجموعه بر اساس نیازهای آموزشی و پژوهشی مرکز.

۴. بهره‌مندی از نرم‌افزار جامع کتابخانه برای مدیریت منابع، امانت و بازیابی اطلاعات.

۵. استقرار کتابخانه در فضای فیزیکی مناسب با مخزن باز و دسترسی آسان کاربران به منابع.

۶. ارتباط مستقیم کتابخانه با معاونت آموزشی و پژوهشی مرکز و نقش مؤثر آن در پشتیبانی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی.

۷. برخورداری از تجربه و دانش تخصصی کارکنان کتابخانه در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی.

۸. وجود کتابخانه ویژه بیماران و تجربه اجرای برنامه‌های مرتبط با کتاب‌درمانی و آموزش بیمار.

۹. سابقه طولانی ارائه خدمات علمی و پژوهشی به اعضای هیئت علمی، دستیاران، دانشجویان و پژوهشگران.

۱۰. وجود وب‌سایت کتابخانه و بسترهای اطلاع‌رسانی الکترونیکی برای ارائه خدمات غیرحضوری.

نقاط ضعف(Weaknesses)

۱. محدودیت نیروی انسانی نسبت به حجم فعالیت‌ها و گستردگی خدمات مورد انتظار از یک کتابخانه تخصصی بیمارستانی.

۲. محدودیت اعتبارات مالی برای توسعه منابع چاپی، الکترونیکی و تجهیزات کتابخانه‌ای.

۳. نیاز به توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و افزایش دسترسی برخط به منابع علمی تخصصی.

۴. محدود بودن فضای قابل توسعه کتابخانه در صورت افزایش منابع و کاربران در سال‌های آینده.

۵. وابستگی بخشی از تأمین منابع تخصصی به بودجه‌ها و تصمیمات خارج از کتابخانه.

۶. نیاز به گسترش آموزش سواد اطلاعاتی برای تمامی گروه‌های کاربری.

۷. محدود بودن امکانات تولید محتوای دیجیتال و چندرسانه‌ای.

۸. کمبود تجهیزات تخصصی مورد نیاز برای توسعه خدمات نوین اطلاع‌رسانی و آموزش الکترونیک.

فرصت‌ها(Opportunities)

۱. رشد روزافزون فناوری‌های اطلاعاتی، کتابخانه‌های دیجیتال و سامانه‌های مبتنی بر هوش مصنوعی.

۲. افزایش تولید منابع علمی الکترونیکی و دسترسی گسترده‌تر به پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی.

۳. امکان توسعه همکاری‌های علمی و بین‌کتابخانه‌ای با دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور.

۴. افزایش توجه نظام سلامت به آموزش مبتنی بر شواهد و مدیریت دانش.

۵. گسترش رویکردهای نوین درمانی و توانبخشی مبتنی بر کتاب‌درمانی و آموزش بیمار.

۶. امکان جذب منابع و حمایت‌های پژوهشی از طریق طرح‌های مشترک علمی و تحقیقاتی.

۷. توسعه آموزش‌های مجازی و افزایش استقبال کاربران از خدمات غیرحضوری.

تهدیدها(Threats)

۱. افزایش مداوم قیمت کتاب‌ها، نشریات علمی و منابع الکترونیکی.

۲. محدودیت‌های اقتصادی و کاهش احتمالی بودجه‌های فرهنگی، آموزشی و پژوهشی.

۳. تغییرات سریع فناوری و احتمال فرسوده شدن زیرساخت‌ها و تجهیزات موجود.

۴. گسترش استفاده از منابع غیرمعتبر اینترنتی و کاهش مراجعه کاربران به منابع علمی معتبر.

۵. مشکلات ناشی از تحریم‌ها و محدودیت دسترسی به برخی پایگاه‌ها و منابع بین‌المللی.

۶. خطر آسیب‌دیدگی منابع فیزیکی در اثر فرسودگی، حوادث غیرمترقبه یا استفاده طولانی‌مدت.

۷. افزایش حجم تولید اطلاعات علمی و دشوارتر شدن مدیریت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات.

۸. رقابت منابع اطلاعاتی پراکنده و شبکه‌های غیررسمی با خدمات تخصصی کتابخانه.

اهداف کوتاه مدت ، میان مدت و بلندمدت کتابخانه
بر مبنای شاخص های استاندارد

سنجه اول :سازمان

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
تدوین یا بازنگری مأموریت، چشم‌انداز و برنامه راهبردی	درج لینک در پرتال کتابخانه
تدوین یا بازنگری اهداف کلی کتابخانه بیمارستان بر مبنای چشم انداز	درج لینک در پرتال کتابخانه
تدوین یا بازنگری اهداف عملیاتی	درج لینک در پرتال کتابخانه
انتشار گزارش سالانه عملکرد کتابخانه	گزارش رسمی و درج لینک در پرتال کتابخانه

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
جانمایی کتابخانه در نمودار سازمانی با جایگاه مستقل	در حال انجام
تدوین نظام‌نامه ارتباطی با بخش‌های مختلف بیمارستان	صدور ابلاغ ـ جلسات مدون
تشکیل کمیته کتابخانه با حضور نمایندگان آموزش، پژوهش، بالین و مدیریت	صدور ابلاغ ـ جلسات مدون
تنظیم آیین‌نامه‌های داخلی (آیین‌نامه استفاده، امانت، رفتار کاربران و...)	سند مصوب و درج لینک در پرتال کتابخانه بیمارستان
ایجاد ساختار شبکه‌ای و ارتباط سازمانی با کتابخانه مرکزی دانشگاه	درج لینک در پرتال بیمارستان و کتابخانه مرکزی
تدوین یا بازنگری خط‌مشی و فرآیندهای لازم جهت دسترسی به خدمات	درج لینک در پرتال کتابخانه

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
بازنگری دوره‌ای ساختار بر پایه نتایج پایش و ممیزی	گزارش پایش و ممیزی
تثبیت نقش کتابدار بالینی در تعامل با تیم‌های درمانی	گزارش مشارکت و عملکرد
نقش کتابدار بالینی در تعامل با تیم‌های درمانی	در حال انجام

سنجه دوم :مدیریت منابع انسانی

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
تعیین پست‌های سازمانی و کتابدار بالینی	سند مصوب و ابلاغشده
تدوین و تصویب شرح وظایف مکتوب	سند مصوب و ابلاغشده
انتصاب مسئول کتابخانه با مدرک کتابداری	سند مصوب و انجام شده
تدوین یا بازنگری شرح شغل هر پست	انجام شده
ارزیابی نیازهای آموزشی کارکنان	نیازسنجی شده
اجرای برنامه هفتگانه مهارت‌های فناوری اطلاعات(ICDL)	اجراشده

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
استقرار کارشناس رایانه در پست رسمی کتابخانه	در حال بررسی
آموزش ضمن‌خدمت کارکنان	برنامه آموزشی اجراشده
ارتقای مهارت، تخصص و خلاقیت کارکنان	برنامه آموزشی اجراشده
آموزش دوره‌ها و کارگاه‌های تخصصی مورد نیاز	برنامه آموزشی اجراشده
استقرار ارزشیابی عملکرد سالانه کارکنان کتابخانه	ارزشیابی کارکنان
طراحی مسیر ارتقاء و ترفیع شغلی برای کارکنان کتابخانه	سند مصوب و ابلاغشده

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
تثبیت آموزش مداوم حرفه‌ای و شغلی حداقل ۳۰ ساعت در سال	گزارش سالانه آموزش کارکنان اجرا شده
به‌کارگیری کتابدار مرجع تخصصی و کتابدار بالینی	در حال پیگیری
اجرای نظام پاداش و انگیزش(ارتقاء، ترفیع، پاداش و رفاهیات)	سند مصوب‌شده
سنجش رضایت شغلی با هدف حداقل ۹۰٪	نظرسنجی از کارکنان

سنجه سوم :مدیریت منابع فیزیکی، محیط و تجهیزات

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
ارزیابی وضعیت فیزیکی ساختمان و محیط	گزارش پایش (چک‌لیست)
تخصیص فضای استاندارد بخش‌های مختلف	انطباق با متراژ استاندارد
فراهم کردن تجهیزات و زیرساخت‌های لازم برای ارائه خدمات	بهبود شاخص استاندارد
تأمین تجهیزات پایه	تجهیز کتابخانه به اقلام استاندارد
دسترس‌پذیری برای افراد دارای معلولیت	بهبود شاخص دسترس‌پذیری

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
بهسازی محیط) رنگ‌آمیزی، علائم و نشانه‌گذاری، زیباسازی فضای مطالعه(	رعایت شاخص استاندارد
راه‌اندازی و توسعه فضای چندمنظوره (کلاس آموزشی، سالن جلسات، اتاق‌های مطالعه)	رعایت شاخص استاندارد
ارتقای ایمنی آتش‌سوزی، برق اضطراری، علائم هشدار و نگهداری تجهیزات	بهبود شاخص استاندارد

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
اجرای بازسازی یا توسعه فیزیکی بر اساس استاندارد	بهبود شاخص استاندارد
ایجاد فضای آرام مطالعه و فضای فناوری	بهبود شاخص استاندارد
اخذ گواهی استاندارد محیطی و رعایت مقررات ساختمانی ملی	رعایت شاخص

سنجه چهارم :مدیریت منابع اطلاعاتی

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
شناسایی و تأمین کلیه نیازهای اطلاعاتی کاربران خود	نیازسنجی
توسعه مستمر دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی و مجموعه‌های دیجیتالی و کتاب‌های الکترونیکی	گزارش و مستندات
آمارگیری و آماده‌سازی فهرست منابع موجود	بانک اطلاعاتی و گزارش موجودی
تدوین یا بازنگری خطمشی مجموعه‌سازی بر اساس نیازهای آموزشی و بالینی	خطمشی مصوب
اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی	پایگاه‌های فعال و قابل استفاده در کتابخانه دیجیتال
به‌روزرسانی منابع مرجع	فهرست منابع مرجع روزآمد روانپزشکی

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
ارزیابی و حذف منابع فرسوده (وجین)	مستندات مکتوب و گزارش نرم افزار
گسترش ارتباط و همکاری بین کتابخانه‌ای به منظور تأمین منابع	گزارش مشارکت و عملکرد
افزایش سهم منابع الکترونیکی تا ۳۰ درصد منابع دیجیتال	ارائه گزارش دیجیتال آریان
ایجاد مجموعه‌های تخصصی متناسب با رشته‌ها و گروه‌های آموزشی بیمارستان	گزارش نرم افزار و مستندات
اشتراک و همکاری در مخازن کتابخانه‌های دانشگاه	ارائه گزارش و اطلاع‌رسانی

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
دستیابی به تعادل استاندارد میان منابع چاپی و الکترونیک	ارائه گزارش و اطلاع‌رسانی
راه‌اندازی شبکه و سامانه امانت بین‌کتابخانه‌ای	سامانه فعال
پیاده‌سازی نظام ارزیابی استفاده از منابع چاپی و غیرچاپی	گزارش سالانه
بهینه‌سازی دوره‌ای خط مشی مجموعه‌سازی بر اساس داده و بازخورد کاربران	ارائه گزارش تحلیلی

سنجه پنجم :مدیریت منابع فناوری اطلاعات

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
ارزیابی زیرساخت سخت‌افزار، شبکه و نرم‌افزار	پایش و گزارش وضعیت فناوری
راه‌اندازی نرم‌افزار کتابخانه‌ای	سامانه فعال
تأمین رایانه و اینترنت پایدار	تعداد ایستگاه‌های کاری، اتصال پایدار و ارتقاء سیستم‌ها
ایجاد پرتال کتابخانه	پرتال فعال و به‌روز

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
دسترسی از راه دور به پایگاه‌های اطلاعاتی	دسترسی مستمر و پایدار
به‌کارگیری فناوری‌های نوین اطلاعاتی در ارائه خدمات	برنامه آموزشی اجراشده
ارائه نشریات الکترونیکی	دسترسی مستمر و پایدار
راه‌اندازی امانت الکترونیکی خودکار) استفاده از سیستم RFID یا هوش مصنوعی(	RFIDنیاز فعلی نیست در طرح آینده نگر

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
راه‌اندازی و توسعه اپلیکیشن موبایل کتابخانه	امکان نصب و استفاده آسان
بهره‌گیری از هوش مصنوعی و تحلیل داده برای کشف اطلاعات	سیستم AI فعال
تضمین و تثبیت امنیت اطلاعات با پشتیبان‌گیری منظم	ایجاد زیرساخت پایدار از طریقIT
تبدیل کتابخانه به مرکز مرجع اطلاعات سلامت، فناورانه و همسو با الزامات ارزیابی پژوهشی و عملیاتی و اعتباربخشی	تجهیز کتابخانه به اقلام استاندارد
ایجاد سامانه پاسخ به استعلام و پاسخگویی به کاربران حرفه‌ای	ایجاد سامانه فعال

سنجه ششم :مدیریت منابع مالی

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
برآورد و تخصیص بودجه سالیانه	مکاتبات ـ بودجه مصوب
تدوین خطمشی تأمین منابع مالی	سند مالی مکتوب
هزینه‌کرد بهینه برای اشتراک و خرید منابع و تجهیزات	انطباق هزینه با برنامه

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
تخصیص بودجه برای آموزش کارکنان	بودجه مصوب
تخصیص بودجه برای شرکت کارکنان در دوره‌ها و کارگاه‌های تخصصی، همایش‌ها و نمایشگاه‌ها	بودجه مصوب
اولویت‌بندی مصرف بودجه بر پایه نیازهای آموزشی و بالینی	صورت‌جلسات و مکاتبات

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
تثبیت درصد سهم بودجه کتابخانه از کل بودجه بیمارستان مطابق استاندارد	سند مصوب‌شده
پیاده‌سازی بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد	ارائه گزارش

سنجه هفتم : مدیریت خدمات

کوتاه مدت (یک سال)

شاخص	اقدام
ارائه خدمات مرجع	ثبت و پاسخگویی به استعلام
آموزش سواد اطلاعاتی	تعداد و پوشش کارگاه‌ها
توسعه خدمات امانت	سامانه امانت و تمدید فعال
خدمات بالینی	تعداد درخواست‌های پاسخ‌داده‌شده

میان مدت (۲ تا ۳ سال)

شاخص	اقدام
ارائه خدمات مرور نظام‌مند و پشتیبانی پژوهش	ایجاد واحد تحقیق و توسعه ـ تشکیل کارگروه با ابلاغ رسمی
راه‌اندازی اطلاع‌رسانی جاری(SDI)	سامانه فعال
سنجش منظم رضایت کاربران	سامانه نظرسنجی آنلاین

بلند مدت (۳تا ۵سال)

شاخص	اقدام
تثبیت کتابداری بالینی استاندارد	گزارش مشارکت
توسعه خدمات شخصی‌سازی‌شده برای پژوهشگران و پزشکان	گزارش اقدامات
دستیابی به رضایت کاربران	سامانه نظرسنجی آنلاین وحضوری میز امانت

اهداف مدون کتابخانه بر اساس چشم انداز

اهداف بلندمدت

- ارتقای کتابخانه بر اساس استانداردهای ملی کتابخانه‌های بیمارستانی و تخصصی علوم پزشکی.
- تبدیل کتابخانه به یکی از مراجع تخصصی اطلاعات سلامت روان و روانپزشکی کشور.
- توسعه خدمات دیجیتال و افزایش دسترسی کاربران به منابع علمی معتبر ملی و بین‌المللی.
- بهره‌گیری حداکثری از فناوری‌های نوین، هوش مصنوعی و خدمات هوشمند کتابخانه‌ای.

- ایجاد محیطی پویا، آرام و استاندارد برای مطالعه، آموزش و پژوهش.
- ارتقای جایگاه کتابخانه در پشتیبانی از فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و درمانی مرکز.
- توسعه و نهادینه‌سازی برنامه‌های کتاب‌درمانی برای بیماران بستری و سرپایی.
- مشارکت مؤثر در ارتقای سواد سلامت روان از طریق ترویج فرهنگ مطالعه.
- افزایش رضایت کاربران و بهبود مستمر کیفیت خدمات کتابخانه‌ای.
- توسعه همکاری‌های علمی و حرفه‌ای با کتابخانه‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور.

اهداف میان‌مدت

- ارتقای مستمر کیفیت خدمات کتابخانه و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- توسعه منابع تخصصی روانپزشکی، روانشناسی، علوم اعصاب، پرستاری ،کاردرمانی و رشته‌های وابسته.
- گسترش دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی، کتاب‌های الکترونیکی و منابع دیجیتال.
- توسعه خدمات مشاوره پژوهشی و حمایت از تولیدات علمی مرکز.
- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در زمینه سواد اطلاعاتی و مهارت‌های پژوهشی.
- ارتقای دانش و توانمندی حرفه‌ای کارکنان کتابخانه.
- توسعه خدمات اطلاع‌رسانی از طریق وب‌سایت، شبکه‌های اجتماعی و ابزارهای ارتباطی نوین.
- بهبود و به‌روزرسانی زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری کتابخانه.
- توسعه همکاری‌های بین‌کتابخانه‌ای و اشتراک منابع علمی.
- طراحی و اجرای برنامه‌های ترویج مطالعه برای کارکنان، دانشجویان و بیماران.
- ایجاد و توسعه مجموعه تخصصی کتاب‌درمانی و منابع مناسب بیماران روانپزشکی.
- استقرار نظام ارزیابی مستمر خدمات و سنجش رضایت کاربران.

اهداف کوتاه‌مدت

- تأمین منابع علمی مورد نیاز کاربران بر اساس نیازسنجی سالانه.
- روزآمدسازی مجموعه کتابخانه و خرید منابع جدید حوزه سلامت روان.
- ساماندهی و تکمیل اطلاعات منابع در نرم‌افزار کتابخانه.
- اجرای مستمر قفسه‌خوانی، بازبینی و وجین منابع فرسوده و کم‌استفاده.
- به‌روزرسانی وب‌سایت کتابخانه و افزایش دسترسی الکترونیکی به خدمات.
- تهیه راهنماها و بروشورهای آموزشی چاپی و الکترونیکی برای کاربران.
- توسعه دسترسی به پایان‌نامه‌ها، مقالات و منابع دیجیتال.
- معرفی خدمات و امکانات کتابخانه از طریق روش‌های مختلف اطلاع‌رسانی.
- بهبود فرآیندهای اجرایی و افزایش سرعت ارائه خدمات.
- ایجاد و تقویت فضای مناسب مطالعه و پژوهش برای کاربران.

- برگزاری نشست‌های معرفی کتاب و فعالیت‌های ترویج کتابخوانی.
- آغاز اجرای برنامه‌های کتاب‌درمانی در بخش‌های منتخب مرکز.
- بهره‌گیری از ابزارهای هوش مصنوعی در جستجو، بازیابی و ارائه خدمات اطلاعاتی.
- افزایش تعامل کتابخانه با واحدهای آموزشی، پژوهشی و درمانی مرکز.
- تکمیل و روزآمدسازی آرشیو دیجیتال و منابع الکترونیکی کتابخانه.

برنامه عملیاتی کتابخانه

ردیف	عنوان برنامه	عنوان فعالیت	مسئول پیگیری	تاریخ شروع	تاریخ پایان	پایش
۱	توسعه و روزامدسازی مجموعه منابع کتابخانه بیمارستان	-نیازسنجی از جامعه هدف کتابخانه -بررسی درخواست های خرید منابع و تطبیق آنها با نرم افزار مدیریت کتابخانه جهت جلوگیری از خریدهای تکراری غیر ضروری -ارسال لیست نهایی درخواست های اساتید، دانشجویان، پرسنل به کتابخانه مرکزی دانشگاه جهت تهیه منابع -تهیه منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی و فهرست نویسی آنها توسط کتابخانه مرکزی و ارسال آنها به کتابخانه -وجین منابع - صحافی منابع	مسئول کتابخانه	۰۵/۰۱/۱۴۰۵	۲۸/۱۲/۱۴۰۵	مستندات
۲	توسعه خدمات اطلاع رسانی پزشکی	- ارتقا و روزآمد سازی وب سایت کتابخانه - افزایش خدمات الکترونیک به منظور بهره وری و کاهش هزینه ها	مسئول کتابخانه	۰۵/۰۱/۱۴۰۵	۲۸/۱۲/۱۴۰۵	مشاهده

۳	توسعه امکانات، تجهیزات و فضای فیزیکی کتابخانه	اختصاص تهویه مناسب و سیستم گرمایشی و سرمایشی مطبوع جهت ایجاد محیطی مناسب	مسئول کتابخانه	۰۵/۰۱/۱۴۰۵	۲۸/۱۲/۱۴۰۵	مشاهده
۴	آموزش مراجعین	مشاوره و راهنمایی مراجعین کتابخانه در یافتن منابع چاپی در کتابخانه و همچنین استفاده از منابع آنلاین از جمله پایگاههای اطلاعاتی و ...	مسئول کتابخانه	۰۵/۰۱/۱۴۰۵	۲۸/۱۲/۱۴۰۵	
۵	توسعه خدمات	-گسترش خدمات کتابخانه و اطلاع رسانی به کاربران -پایش مستمر خدمات ارائه شده توسط کتابخانه و ارائه بازخورد به مسئولین و کاربران -بروزرسانی وب سایت کتابخانه	مسئول کتابخانه	۰۵/۰۱/۱۴۰۵	۲۸/۱۲/۱۴۰۵	
۶	توسعه آموزشی	-افزایش سطح سواد اطلاعاتی -شرکت در دوره های آموزشی کتابداری	مسئول کتابخانه	۰۵/۰۱/۱۴۰۵	۲۸/۱۲/۱۴۰۵	

نظارت و ارزیابی برنامه راهبردی و عملیاتی

پایش خدمات کتابخانه و اطلاع رسانی پزشکی انجام شده در واحد جهت شناسایی نقاط قوت و تقویت آن و آگاهی از نقاط ضعف و برطرف نمودن آن در وهله اول از طریق نظرسنجی از کاربران کتابخانه از طریق ارائه فرمهای طراحی شده و تجزیه و تحلیل آن در دفتر کیفیت مرکز انجام میگیرد .در گام بعدی این سنجش به صورت درون سازمانی با نظارت کمیته اجرایی مربوطه متشکل از ریاست، مدیریت، حراست، امور اداری، معاونت آموزشی و پژوهشی مرکز انجام میگیرد تا خدمات و فرآیندهای ارائه شده، عملکردها، نقاط قوت،

نقاط ضعف، محدودیت منابع و بودجه، استفاده از فناوریهای نوین اطلاعاتی، امکانات و عملکرد کارکنان بررسی می گردد .ارزیابی برون سازمانی نیز با پایش سالانه وزارت متبوع انجام میگیرد تا با آگاهی از پتانسیل ها، فرصت ها و محدودیتها، کیفیت خدمات ارائه شده به بالاترین سطح خود برسد . مجموعه اطلاعات گردآوری شده از طریق موارد ذکر شده در جهت اولویت بندی خدمات و راهکار حل مشکلات مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.